

OIKEUSMINISTERIÖ
Kuulemistilaisuus kansallisen perus- ja
ihmisoikeustoimintaohjelman
valmistelusta

Suullinen lausunto

**AMNESTY
INTERNATIONAL**

AMNESTY INTERNATIONAL SUOMEN OSASTO

Hietaniemenkatu 7 A

00100 Helsinki

P: 09 5860 440

E: amnesty@amnesty.fi

F: 09 5860 4460

W: www.amnesty.fi

4.2.2016

Amnesty kiittää mahdollisuudesta esittää näkemyksiään tulevan toisen perus- ja ihmisoikeustoimintaohjelman sisällöstä. Toimintaohjelma on entistäkin tärkeämpi tilanteessa, jossa ihmisoikeuksia ja ihmisoikeusjärjestelmää kyseenalaistetaan milloin turvallisuuden, milloin talouden, milloin jonkin muun syyn varjolla.

Haastavina aikoina on erityisen tärkeää pitää kiinni ihmisoikeuksista ja panostaa niin poliittisten päätösten ihmisoikeusvaikutusten arviointiin kuin ihmisoikeuskasvatukseenkin. Haluan heti alkuun tukea voimakkaasti myöhemmin tässä tilaisuudessa esitettävää ihmisoikeusjärjestöverkoston yhteistä puheenvuoroa näistä kysymyksistä.

**

Maailman pakolaistilanne on poikkeuksellinen, 60 miljoonaa ihmistä elää pakolaisena ja heistä noin 20 miljoonaa kotimaansa rajojen ulkopuolella. Heistäkin valtaosa elää konfliktien ja pakolaisia tuottavien valtioiden naapurivaltioissa. Ihmisoikeustoimintaohjelmassa tulisi kiinnittää huomiota ihmisarvoiseen ja ihmisoikeusvelvoitteiden mukaiseen tapaan suhtautua pakolaistilanteeseen.

Amnesty katsoo, että valtioiden tulisi nostaa pakolaiskiintiöitään ja tarjota enemmän laillisia ja turvallisia keinoja hakea turvaa. Valitettavasti poikkeukselliseen tilanteeseen on vastattu rajaamalla oikeuksia entisestään: nykyinen hallitus on aikeissa esittää oikeusavun merkittävää rajaamista turvapaikanhakijoilta sekä perheenyhdistämisen kiristämistä niin kansainvälistä suojelua saaneilta kuin Suomen kansalaisiltakin.

Hallitus valmistelee parhaillaan esitystä säilöönoton vaihtoehdoista. Yhtenä tavoitteena tulisi olla luopua säilöön otettujen sijoittamisesta putkaan. Myös lasten säilöönotto tulisi kieltää kokonaisuudessaan. Tätä on suositellut myös Euroopan kidutuksenvastainen komitea.

**

Naisiin kohdistuva väkivalta on perisuomalainen ihmisoikeusongelma, jonka olemassaolosta ja laajuudesta on huomattava määrä tutkimusta ja tilastotietoa. Ihmisoikeustoimintaohjelmaan on sisällyttävä tavoite, että naisiin kohdistuva väkivalta sen kaikissa muodoissa vähenee jo lähivuosien aikana.

Tavoite vaatii työhön omistautuvia ihmisiä, toimivaa ja hyvin koordinoitua yhteistyötä ja rahaa. On laadittava uskottava toiminta- ja rahoitussuunnitelma väkivallan vastaisen työn kehittämisestä. Työtä varten on perustettava koordinoiva toimielin (yhteensovittamiselin), joka vastaa väkivallanvastaisen työn yhteensovittamisesta, seurannasta ja arvioinnista, väkivaltaa koskevien tietojen kokoamisesta ja tiedottamisesta.

Väkivaltaa kokeneille naisille on taattava riittävät, esteettömät ja maantieteellisesti kattavat palvelut. Matalan kynnyksen tukikeskukset, joihin jokaisella väkivaltaa kokeneella naisella on esteetön pääsy ilman ajanvarausta, sosiaaliturvatunnusta, rahaa tai suomenkielen taitoa, palvelevat erityisesti haavoittuvassa asemassa olevia naisia.

Lisäksi lainsäädäntöä on edelleen kehitettävä ihmisoikeusperustaiseen suuntaan ja säätelytarpeet on analysoitava monien kysymysten osalta, kuten pakkoavioliittojen kriminalisointi; turvapaikkajärjestelmän sukupuolisensitiiviset käytännöt; seksuaalirikosten määrittely suostumuksen puutteen kautta sekä huoltajuutta, tapaamisoikeutta ja turvallisuutta koskevat kysymykset.

**

Keskeisiä ihmisoikeuskysymyksiä on edellä mainittujen lisäksi vielä lukuisia. Ihmisoikeustoimintaohjelman tavoitteiksi ehdotamme Suomen translain uudistamista itsemääräämisoikeutta kunnioittavaksi, oikeudellisesti sitovan yrityksiä koskevan huolellisuusvelvoitteen säätämistä sekä tiedustelulainsäädännön laatimista ihmisoikeusperustaisesti.

**

Toimintaohjelmassa on saamiemme tietojen mukaan tarkoitus huomioida myös kansainvälisiä kysymyksiä. Moni yllä mainittu ihmisoikeuskysymys on erittäin relevantti myös muualla maailmassa. Vaikuttavinta ihmisoikeustyötä tekevät kaikkialla paikalliset toimijat ja toivommeikin Suomen vahvistavan sitoumuksensa ihmisoikeuspuolustajien tukemiseen kolmansissa maissa. Tavoitteeksi tulisi asettaa, että ihmisoikeuspuolustajia koskevaa kansallista ohjeistusta (Suomen ulkoasiainhallinnon julkiset ohjeet Euroopan unionin ihmisoikeuspuolustajia koskevien suuntaviivojen käytännön toteuttamisesta) toimeenpannaan ja toimeenpanoa seurataan.